Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MACIEJE SZPUNARA
přednesené dne 26. září 2019 [1]

Věc C-394/18

I.G.I. Srl
proti
Marii Grazii Cicenia,
Mariu Di Pierrovi,
Salvatoremu de Vitovi,
Antoniu Raffaelovi
za účasti
Costruzioni Ing. Iandolo Srl

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Corte di appello di Napoli (odvolací soud v Neapoli, Itálie)]

„Řízení o předběžné otázce – Společnosti – Rozdělení – Odpůrčí žaloba – Ochrana zájmů věřitelů společností účastnících se rozdělení – Právní jistota u operace rozdělení – Šestá směrnice 82/891/EHS“

I. Úvod

1. V římském právu byla ochrana věřitelů proti podvodným jednáním jejich dlužníků nejprve zajištěna, jak uvedl generální advokát D. Ruiz-Jarabo Colomer, prostřednictvím původního nástroje, který věřitele opravňoval k tomu, aby dlužníka, který nesplnil svůj dluh, prodal jako otroka, a poté zavedením žaloby, která věřiteli umožnila odporovat úkonům dlužníka, které učinil s podvodným úmyslem poškodit věřitele [2]. Taková žaloba se tak zakládala na třech definičních znacích [3]: nejprve skutečná újma existující v okamžiku podání žaloby (*eventus damni*); poté podvodný úmysl dlužníka porušit práva věřitele (*consilium fraudis*); a konečně povědomí třetí osoby o podvodu (*scientia fraudis*).

2. I v dnešní době vycházejí podmínky pro použití odpůrčí žaloby, tak jak existuje v různých členských státech, stále z římského práva. Obecně může být odpůrčí žaloba podána, pokud akt dispozice dlužníka s majetkem způsobí věřiteli újmu. Kromě toho je nezbytné prokázat existenci podvodu ze strany dlužníka, jakož i povědomí třetí osoby o tomto podvodu, či dokonce její spoluúčast.

1 – Původní jazyk: francouzština.

2 – Viz stanovisko generálního advokáta D. Ruiz-Jaraba Colomera ve věci Seagon (C-339/07, EU:C:2008:575, body 23 až 26).

3 – Viz stanovisko generálního advokáta M. Bobka ve věci Feniks (C-337/17, EU:C:2018:487, bod 34).

3. Odpůrčí žaloba tak umožňuje chránit věřitele v případech, kdy dlužník snižuje svůj zabavitelný majetek, aby se vyhnul placení svých dluhů [4]. Tato žaloba je uplatňována věřitelem proti třetí osobě, jež nabyla sporný majetek, a jejím cílem ve vnitrostátních právních řádech je opětovné začlenění podvodně převedeného majetku zpět do majetku dlužníka [5]. Z tohoto hlediska je odpůrčí žaloba žalobou, která poskytuje věřiteli možnost, aby byl vůči tomuto věřiteli za neúčinný prohlášen akt dispozice dlužníka s majetkem s cílem podvodně snížit tento majetek.

4. Odpůrčí žaloba může v tomto ohledu hrát roli v oblasti korporátního práva s cílem zajistit ochranu věřitelů společnosti, zejména v případě restrukturalizace společnosti. Nicméně se nezdá, že by bylo použití této žaloby za tohoto zvláštního předpokladu v tomto případě nutné, jelikož její uplatnění konkuruje nástrojům zaměřeným na ochranu věřitelů stanoveným unijním právem, a zdá se, že může do určité míry zpochybnit další trvání již uskutečněné operace restrukturalizace. O tom svědčí dvě předběžné otázky položené předkládajícím soudem v projednávané věci v kontextu operace rozdělení, které poskytují Soudnímu dvoru příležitost, aby se poprvé vyjádřil k článkům 12 a 19 šesté směrnice 82/891/EHS [6].

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Třetí směrnice 78/855/EHS

5. Článek 1 třetí směrnice 78/855/EHS [7], nadepsaný „Oblast působnosti“, stanoví ve svém odstavci 1:

„1. Koordinační opatření stanovená touto směrnicí se použijí na právní a správní předpisy členských států, které se vztahují na tyto formy společností:

[…]

– Itálie: società per azioni,

[…]“

6. Článek 13 odst. 3 této směrnice stanoví:

„Ochrana může být odlišná pro věřitele nástupnické společnosti a pro věřitele zanikající společnosti.“

4 – Viz stanovisko generálního advokáta M. Bobka ve věci Feniks (C-337/17, EU:C:2018:487, bod 35).

5 – Viz Hoffman, N., „Die Actio Pauliana im deutschen Recht: Gläubigeranfechtung nach dem Anfechtungsgesetz und der Insolvenzordnung“; Rivero, F., „La acción pauliana en Derecho español“; Chazal, J.P., „L'action paulienne en droit français“, v Forner Delaygua, J., (ed), *La protección del crédito en Europa*: *La acción pauliana*, Bosch, Barcelona, 2000; Pyziak-Szafnicka, M., Wilejczyk, M., „Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika“, v *System Prawa Prywatnego*. *Prawo zobowiązań – część ogólna*, díl 6, pod vedením Olejniczak, A., C. H. Beck, Varšava, 2018, s. 1771 a 1772.

6 – Šestá směrnice Rady ze dne 17. prosince 1982, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o rozdělení akciových společností (Úř. věst. 1982, L 378, s. 47; Zvl. vyd. 17/01, s. 50), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/63/ES ze dne 13. listopadu 2007 (Úř. věst. 2007, L 300, s. 47) (dále jen „šestá směrnice“). V tomto ohledu zdůrazňuji, že tato směrnice byla zrušena směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností (Úř. věst. 2017, L 169, s. 46), která se však *ratione temporis* na spor v původním řízení neuplatní.

7 – Třetí směrnice Rady ze dne 9. října 1978, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o fúzích akciových společností (Úř. věst. 1978, L 295, s. 36; Zvl. vyd. 17/01, s. 42), ve znění směrnice 2007/63 (dále jen „třetí směrnice“).

2. Šestá směrnice

7. Článek 1 šesté směrnice stanoví:

„1. Jestliže členské státy dovolí u společností uvedených v čl. 1 odst. 1 [třetí směrnice], které se řídí jejich právem, rozdělení mezi stávající společnosti stanovené v článku 2 této směrnice, použijí na tuto operaci kapitolu I této směrnice.

2. Jestliže členské státy dovolí u společností uvedených v odstavci 1 rozdělení se založením nových společností, vymezené v článku 21, použijí na tuto operaci kapitolu II.

[…]“

8. Článek 2 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozdělením mezi stávající společnosti rozumí operace, kterou jedna společnost převádí v důsledku svého zrušení bez likvidace celé své obchodní jmění na více společností výměnou za přidělení akcií společností, které obdrží vklady v důsledku rozdělení (dále jen ‚nástupnické společnosti‘), akcionářům rozdělované společnosti a případně doplatek na dorovnání, který nepřekročí 10 % jmenovité hodnoty přidělených akcií, nebo nemají-li jmenovitou hodnotu, jejich účetní hodnoty.“

9. Článek 12 uvedené směrnice stanoví:

„1. Právní předpisy členských států musí stanovit přiměřený systém ochrany zájmů věřitelů společností účastnících se rozdělení, jejichž pohledávky vznikly před zveřejněním projektu rozdělení a které se v okamžiku tohoto zveřejnění ještě nestaly splatnými.

2. Za tímto účelem právní předpisy členských států alespoň stanoví, že tito věřitelé mají právo na přiměřené záruky, jestliže finanční situace rozdělované společnosti a společnosti, na kterou bude závazek převeden podle projektu rozdělení, tuto ochranu vyžaduje a jestliže tito věřitelé takové záruky již nemají.

3. V případě, že věřitel společnosti, na kterou byl převeden závazek podle projektu rozdělení, nebyl uspokojen, ručí nástupnické společnosti za tento závazek společně a nerozdílně. Členské státy mohou toto ručení omezit výší čistého jmění, které přešlo na jednotlivé společnosti, s výjimkou společnosti, na kterou byl tento závazek převeden. Tento odstavec nemusí použít, jestliže operace rozdělení podléhá soudnímu dohledu v souladu s článkem 23 a jestliže většina věřitelů, na které připadají tři čtvrtiny výše pohledávek, nebo většina určité kategorie věřitelů rozdělované společnosti, na které připadají tři čtvrtiny výše pohledávek této kategorie, se na schůzi konané v souladu s čl. 23 odst. 1 písm. c) vzdala nároku na toto společné a nerozdílné ručení.

4. Použije se čl. 13 odst. 3 [třetí směrnice].

5. Aniž jsou dotčena pravidla pro společný výkon práv majitelů dluhopisů společností účastnících se rozdělení, použijí se na ně odstavce 1 až 4, ledaže rozdělení bylo schváleno schůzí majitelů dluhopisů, jestliže vnitrostátní právní předpisy takovou schůzi stanoví, nebo každým jednotlivým majitelem dluhopisů.

6. Členské státy mohou stanovit, že nástupnické společnosti odpovídají za závazky rozdělené společnosti společně a nerozdílně. V takovém případě nemusí použít předchozí odstavce.

7. Spojí-li členský stát systém ochrany věřitelů stanovený v odstavcích 1 až 5 se společnou a nerozdílnou odpovědností nástupnických společností stanovenou v odstavci 6, může tuto odpovědnost omezit výší čistého jmění přiděleného jednotlivým společnostem.“

10. V článku 15 šesté směrnice se stanoví:

„Právní předpisy členských států určí den účinnosti rozdělení.“

11. Článek 17 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Rozdělení má *ipso iure* následující účinky, které působí současně:

a) veškeré obchodní jmění rozdělené společnosti přechází na nástupnické společnosti, jak mezi rozdělenou společností a nástupnickými společnostmi, tak vůči třetím osobám, a to v souladu s přidělením stanoveným v projektu rozdělení nebo v čl. 3 odst. 3;

b) akcionáři rozdělené společnosti se stávají akcionáři nástupnických společností, v souladu s přidělením stanoveným v projektu rozdělení;

c) rozdělovaná společnost zaniká.“

12. Článek 19 uvedené směrnice stanoví:

„1. Právní předpisy členských států mohou upravit neplatnost rozdělení pouze v mezích následujících podmínek:

a) neplatnost musí být prohlášena soudním rozhodnutím;

b) neplatnost rozdělení, které je účinné ve smyslu článku 15, může být prohlášena pouze, pokud chyběla předběžná soudní nebo správní kontrola zákonnosti nebo úřední zápis, nebo pokud je zjištěno, že rozhodnutí valné hromady je podle vnitrostátního práva neplatné nebo může být prohlášeno za neplatné;

c) žalobu na neplatnost nelze podat po uplynutí lhůty šesti měsíců ode dne nabytí účinnosti rozdělení vůči tomu, kdo se neplatnosti dovolává, nebo jestliže byla zjednána náprava;

d) jestliže je možné zjednat nápravu nedostatku, pro který by rozdělení mohlo být prohlášeno za neplatné, poskytne příslušný soud zúčastněným společnostem lhůtu pro zjednání nápravy;

e) soudní rozhodnutí o neplatnosti rozdělení musí být zveřejněno způsobem, který stanoví právní předpisy každého členského státu v souladu s článkem 3 směrnice 68/151/EHS[[8]];

f) opravný prostředek třetích osob proti soudnímu rozhodnutí, pokud jej právní předpisy členského státu stanoví, není přípustný po uplynutí lhůty šesti měsíců ode dne zveřejnění rozhodnutí podle [první směrnice];

g) rozhodnutím o neplatnosti rozdělení není dotčena platnost závazků, které vznikly k tíži nebo ve prospěch nástupnických společností před zveřejněním rozhodnutí, avšak po dni stanoveném v článku 15;

h) každá nástupnická společnost odpovídá za závazky, které vznikly k její tíži po dni nabytí účinnosti rozdělení a přede dnem zveřejnění rozhodnutí o neplatnosti rozdělení. Rozdělovaná společnost také odpovídá za tyto závazky; členské státy mohou stanovit, že je tato odpovědnost omezena výší čistého jmění, které přešlo na nástupnickou společnost, k jejíž tíži tyto závazky vznikly.

8 – První směrnice Rady ze dne 9. března 1968 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření (Úř. věst. 1968, L 65, s. 8; Zvl. vyd. 17/01, s. 3) (dále jen „první směrnice“).

2. Odchylně od odst. 1 písm. a) mohou právní předpisy členského státu také dovolit, aby neplatnost rozdělení prohlásil správní orgán, jestliže lze proti takovému rozhodnutí podat opravný prostředek k soudu. Písmena b), d), e), f), g) a h) se použijí obdobně na správní orgán. Toto řízení o neplatnosti nelze zahájit po uplynutí lhůty šesti měsíců ode dne stanoveného v článku 15.

3. Nejsou dotčeny právní předpisy členských států vztahující se na neplatnost rozdělení, která je prohlášena v důsledku jiné kontroly, než je předběžná soudní nebo správní kontrola zákonnosti.“

13. Články 2 až 19 šesté směrnice jsou obsaženy v kapitole I, nadepsané „Rozdělení mezi stávající společnosti“.

14. V kapitole II této směrnice, nadepsané „Rozdělení se založením nových společností“, čl. 21 odst. 1 stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozdělením se založením nových společností rozumí operace, kterou jedna společnost převádí v důsledku svého zrušení bez likvidace celé své obchodní jmění na více nově založených společností, výměnou za přidělení akcií nástupnických společností akcionářům rozdělované společnosti a případně doplatek na dorovnání, který nepřekročí 10 % jmenovité hodnoty přidělených akcií, nebo nemají-li jmenovitou hodnotu, jejich účetní hodnoty.“

15. Článek 22 uvedené směrnice, obsažený rovněž v kapitole II, v odstavci 1 stanoví:

„Aniž jsou dotčeny články 11 a 12 [první směrnice], použijí se na rozdělení založením nových společností články 3, 4, 5 a 7, čl. 8 odst. 1 a 2 a články 9 až 19. Za tím účelem označuje výraz ‚společnosti účastnící se rozdělení‘ rozdělenou společnost a výraz ‚nástupnická společnost‘ označuje každou z nových společností.“

16. Kapitola IV šesté směrnice, nadepsaná „Jiné operace podobné rozdělení“, obsahuje článek 25, který stanoví:

„Jestliže právní předpisy členského státu dovolují jednu z operací uvedených v článku 1, aniž by rozdělená společnost zanikla, použijí se kapitoly I, II a III, s výjimkou čl. 17 odst. 1 písm. c).“

B. Italské právo

17. Článek 2503 codice civile (občanský zákoník), nadepsaný „Námitky věřitelů“, stanoví:

„Fúze může být uskutečněna až šedesát dnů po provedení posledního ze zápisů stanovených v článku 2502a, vyjma případu, kdy je dán souhlas věřitelů na fúzi účastnících se společností, jejichž pohledávka vznikla před zápisem nebo zveřejněním podle čl. 2501b třetího pododstavce, anebo kdy jsou vyplaceni věřitelé, kteří souhlas neposkytli, anebo dojde k uložení odpovídajících částek v bance, vyjma případu, kdy je zpráva uvedená v článku 2501e vypracována pro všechny společnosti účastnící se fúze jedinou auditorskou společností, která na svou vlastní odpovědnost podle čl. 2501e šestého pododstavce prohlásí, že vzhledem k majetkové a finanční situaci společností účastnících se fúze nejsou záruky k ochraně výše uvedených věřitelů nezbytné.

Pokud žádná z těchto výjimek není splněna, věřitelé uvedení v předchozím odstavci mohou ve výše zmíněné lhůtě šedesáti dní uplatnit námitky. V tomto případě se použije poslední pododstavec článku 2445.“

18. Článek 2504c občanského zákoníku, nadepsaný „Neplatnost fúze“, stanoví:

„Po uskutečnění zápisu fúze podle čl. 2504 druhého pododstavce nemůže být fúze prohlášena za neplatnou. Není dotčeno právo na náhradu škody, která případně přísluší společníkům nebo třetím osobám, jež jsou fúzí poškozeni.“

19. Článek 2506 občanského zákoníku, nadepsaný „Formy rozdělení“, stanoví:

„V rámci rozdělení společnost přidělí celý svůj obchodní majetek několika společnostem, existujícím nebo nově založeným, nebo část svého majetku, v tomto případě případně jediné společnosti, a odpovídající akcie nebo podíly jejich akcionářům.

Výplata doplatku na dorovnání je povolena, pokud výše doplatku nepřekročí 10 % jmenovité hodnoty přidělených akcií nebo podílů. Kromě toho je možné, aby na základě jednomyslného souhlasu někteří akcionáři neobdrželi akcie nebo podíly některé z nástupnických společností v důsledku rozdělení, ale akcie nebo podíly rozdělované společnosti.

Rozdělovaná společnost může v rámci rozdělení buď přistoupit ke zrušení bez likvidace, nebo pokračovat v činnosti.

Účast na rozdělení je zakázána společnostem v likvidaci, které začaly rozdělovat své jmění.“

20. Článek 2506b občanského zákoníku, nadepsaný „Použitelná ustanovení“, stanoví:

„Na rozdělení jsou taktéž použitelné články 2501f, 2502, 2502a, 2503, 2503a, 2504, 2504b, 2504c, čl. 2505 první a druhý pododstavec, články 2505a a 2505b. Veškeré odkazy na fúzi, které jsou obsaženy v uvedených článcích, se vztahují také na rozdělení.“

21. Článek 2506c poslední pododstavec občanského zákoníku, nadepsaný „Účinky rozdělení“, stanoví:

„Každá společnost ručí společně a nerozdílně do výše čistého jmění, které na ni přešlo nebo které si ponechala, za dluhy rozdělované společnosti, které nebyly splaceny společností, na kterou byly dluhy převedeny.“

22. Článek 2901 občanského zákoníku, který se nachází v části nadepsané „O odpůrčí žalobě“, stanoví:

„Věřitel, i pokud pohledávka podléhá podmínce nebo lhůtě, může žádat, aby jednání spočívající v nakládání s majetkem, kterým dlužník poškozuje jeho zájmy, bylo vůči jeho osobě prohlášeno za neúčinné, a to pokud jsou splněny následující podmínky:

1) dlužník věděl o tom, že jednání poškozuje zájmy věřitele nebo, pokud se jedná o jednání předcházející vzniku pohledávky, bylo jednání úmyslně předurčeno k tomu, aby ohrozilo uspokojení pohledávky;

2) a navíc, jedná-li se o zpoplatněné jednání, třetí strana si byla poškození [zájmů věřitele] vědoma a, v případě jednání předcházejícímu vzniku pohledávky, se úmyslného předurčení jednání účastnila.

[…]“

23. Z článku 2902 prvního pododstavce občanského zákoníku vyplývá, že věřitel, který dosáhl prohlášení neúčinnosti právního jednání dlužníka spočívajícího v takovém nakládání s majetkem, které poškozuje jeho celkové majetkové zajištění, může navrhnout vůči třetím nabyvatelům výkonná nebo ochranná opatření týkající se majetku, jež je předmětem napadeného aktu.

24. Konečně, z článku 2903 občanského zákoníku vyplývá, že odpůrčí žaloba podléhá promlčecí lhůtě v délce pěti let, která počíná běžet okamžikem vykonání právního jednání.

III. Skutkový základ sporu v původním řízení, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

25. Notářským zápisem ze dne 16. září 2009 společnost Costruzioni Ing. Iandolo Srl při rozdělení převedla část svého obchodního majetku na společnost I.G.I. Srl, založenou za tímto účelem.

26. Vzhledem k tomu, že Maria Grazia Cicenia, jakož i Mario Di Pierro, Salvatore de Vito a Antonio Raffaele měli za to, že v důsledku tohoto rozdělení byla společnost Costruzioni Ing. Iandolo zbavena velké části svého majetku a že tato společnost zůstala vlastníkem pouze pozemků s nízkou hodnotou, podali žalobu k Tribunale di Avellino (soud v Avellinu, Itálie), v jejímž rámci prohlásili, že jsou věřiteli společnosti Costruzioni Ing. Iandolo. Žalobci podali odpůrčí žalobu na základě článku 2901 občanského zákoníku a domáhali se toho, aby vůči nim bylo rozdělení prohlášeno za nečinné. Podpůrně žalobci navrhovali, aby byla určena společná a nerozdílná odpovědnost společností Costruzioni Ing. Iandolo a I.G.I. za pohledávky Costruzioni Ing. Iandolo na základě čl. 2506c třetího pododstavce občanského zákoníku.

27. Rozsudkem zveřejněným dne 11. prosince 2015 Tribunale di Avellino (soud v Avellinu) hlavní žalobě žalobců vyhověl a prohlásil převedení obchodního majetku v rámci rozdělení vůči nim „ve vztahu k majetku, který je uveden ve zrušeném aktu a jež je stále ve vlastnictví společnosti I.G.I.“, za neúčinné.

28. Společnosti I.G.I. a Costruzioni Ing. Iandolo podaly proti tomuto rozsudku odvolání ke Corte d'Appello di Napoli (odvolací soud v Neapoli, Itálie), přičemž zejména tvrdily, že odpůrčí žaloba podaná věřiteli je nepřípustná z důvodu, že námitky uvedené v článku 2503 občanského zákoníku jsou jediným právním prostředkem, který mohou využít věřitelé společností účastnících se rozdělení, a že pokud nebyly podány námitky, stávají se účinky rozdělení vůči věřitelům konečnými. Tyto společnosti mimoto tvrdí, že článek 2504c občanského zákoníku brání tomu, aby bylo rozdělení prohlášeno za neplatné po zápisu rozdělení do rejstříku podniků.

29. Předkládající soud v tomto ohledu zdůrazňuje, že články 2503 a 2504c občanského zákoníku provádějí do vnitrostátního práva články 12 a 19 šesté směrnice.

30. Konkrétně za účelem provedení článku 12 této směrnice, který členským státům ukládá, aby stanovily přiměřený systém ochrany zájmů věřitelů společností účastnících se rozdělení, jejichž pohledávky vznikly před zveřejněním projektu rozdělení a které se v okamžiku tohoto zveřejnění ještě nestaly splatnými, italský zákonodárce stanovil, že věřitelé, jejichž pohledávky vznikly před rozdělením, mají právo vznést námitky vůči rozdělení ve lhůtě šedesáti dnů od posledního zápisu rozhodnutí o rozdělení do rejstříku podniků. Za stejným účelem italský zákonodárce rovněž stanovil, že každá společnost účastnící se rozdělení ručí společně a nerozdílně do výše čistého jmění, které na ni přešlo nebo které si ponechala, za dluhy rozdělované společnosti, které nebyly splaceny společností, na kterou byly dluhy převedeny.

31. Kromě toho za účelem dosažení souladu s článkem 19 šesté směrnice, který stanoví režim neplatnosti rozdělení, stanovil italský zákonodárce, že po jeho zápisu do rejstříku podniků již rozdělení nemůže být prohlášeno za neplatné.

32. Předkládající soud uvádí, že z jedenáctého bodu odůvodnění šesté směrnice vyplývá, že jedním z cílů této směrnice je zajištění právní jistoty ve vztazích mezi společnostmi účastnícími se rozdělení, mezi těmito společnostmi a třetími osobami a mezi akcionáři. S ohledem na tento cíl je předkládající soud toho názoru, že článek 12 uvedené směrnice v rozsahu, v němž stanoví opatření na ochranu zájmů věřitelů, může být vykládán tak, že znemožňuje výkon jiné žaloby směřující k témuž cíli, pokud

uvedení věřitelé nevyužijí nástroje ochrany stanovené v tomto ustanovení. Kromě toho předkládající soud rovněž uvádí, že omezení režimu neplatnosti rozdělení stanovené v článku 19 šesté směrnice by mohlo vést k tomu, že věřitelé společnosti účastnící se rozdělení by již nemohli podat odpůrčí žalobu, jestliže rozdělení nabude účinnosti, pokud by tato žaloba měla být považována za žalobu směřující k neplatnosti ve smyslu této směrnice.

33. Předkládající soud nicméně poukazuje na to, že článek 12 šesté směrnice neobsahuje ustanovení, které by vylučovalo podání jakékoli pozdější žaloby, která by směřovala k ochraně záruk věřitelů ve vztahu k majetku dlužníka. Tento soud rovněž zdůrazňuje rozdíly mezi žalobou na neplatnost a odpůrčí žalobou ve vnitrostátním právu.

34. V tomto kontextu se Corte d'Appello di Napoli (odvolací soud v Neapoli) rozhodl přerušit řízení a položit následující předběžné otázky:

„1) Mohou věřitelé rozdělované společnosti, jejichž pohledávky vznikly před rozdělením, kteří nevyužili opravný prostředek v podobě námitek podle článku 2503 občanského zákoníku [a tedy prostředek ochrany zavedený při provádění článku 12 (šesté směrnice)], podat odpůrčí žalobu podle článku 2901 občanského zákoníku poté, co se rozdělení uskutečnilo, a to za účelem prohlášení neúčinnosti rozdělení vůči nim, a tedy aby byli při nuceném výkonu upřednostněni před věřiteli nástupnické společnosti nebo nástupnických společností, jakož i před společníky těchto společností?

2) Zahrnuje pojem ‚neplatnost' uvedený v článku 19 [šesté směrnice] pouze žaloby, které mají vliv na platnost rozdělení, nebo také žaloby, které ačkoli nemají na jeho platnost vliv, tak určují jeho relativní ‚neúčinnost' nebo nedovolatelnost?"

35. Písemná vyjádření předložily společnosti I.G.I. a Costruzioni Ing. Iandolo, jakož i Evropská komise.

36. Ústní vyjádření byla přednesena jménem týchž účastníků řízení na jednání, které se konalo dne 5. června 2019.

IV. Analýza

A. K přípustnosti předběžných otázek

1. K existenci pohledávek

37. Společnosti I.G.I. a Costruzioni Ing. Iandolo ve svých písemných vyjádřeních tvrdí[9], že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je nepřípustná z důvodu, že položené otázky jsou irelevantní. Odpůrčí žaloba podaná žalobci v původním řízení je totiž bezpředmětná z důvodu zániku jejich pohledávek.

38. Takový argument nemůže být podle mého názoru úspěšný. Z judikatury Soudního dvora jasně vyplývá, že Soudní dvůr je oprávněn rozhodovat o výkladu unijního práva pouze na základě skutečností, které mu sdělil vnitrostátní soud[10]. Jinými slovy, Soudní dvůr je vázán skutkovými okolnostmi uvedenými předkládajícím soudem.

9 – Komise vznesla stejný argument ve svém vyjádření na jednání.

10 – Viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 22. května 2014, Érsekcsanádi Mezőgazdasági (C-56/13, EU:C:2014:352, bod 53).

39. Z předkládacího rozhodnutí přitom nevyplývá, že by odpůrčí žaloba dotčená v původním řízení byla bezpředmětná z důvodu zániku pohledávek žalobců v původním řízení.

40. Mimoto v rámci úzké spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem stanovené v článku 267 SFEU, založené na dělbě pravomocí mezi nimi, je věcí pouze vnitrostátních soudů, kterým byl spor předložen a jež musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti každé věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jejich rozsudku, tak i relevanci otázek, které kladou Soudnímu dvoru [11].

41. V tomto ohledu považuji za užitečné připomenout, že k předběžným otázkám týkajícím se unijního práva se váže domněnka relevance. Soudní dvůr může odmítnout rozhodnout o žádosti o rozhodnutí předběžné otázce položené vnitrostátním soudem pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad nebo žádané posouzení platnosti unijní normy nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také nedisponuje-li Soudní dvůr skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny [12].

42. Žádná z těchto okolností přitom v projednávaném případě nenastala. Předkládající soud ve svém rozhodnutí uvedl, že ustanovení, jejichž uplatnění je požadováno účastníky původního řízení, jsou ustanoveními provádějícími šestou směrnici do vnitrostátního práva, a jasně tak prokázal důvody, proč se mu odpovědi na položené předběžné otázky jeví jako relevantní a nezbytné pro vyřešení sporu v původním řízení.

2. K rozsahu působnosti šesté směrnice

43. Především uvádím, že z nadpisu šesté směrnice vyplývá, že se vztahuje na rozdělení akciových společností. Stejně tak článek 1 této směrnice ve spojení s čl. 1 odst. 1 třetí směrnice stanoví, že šestá směrnice se v případě Itálie použije na akciové společnosti („società per azioni“). Společnosti Costruzioni Ing. G. Iandolo přitom není akciovou společností, ale společností s ručením omezeným („società a responsabilità limitata“). Na první pohled by z toho bylo možné vyvodit, že šestá směrnice není použitelná na spor v původním řízení, takže by nebylo třeba odpovídat na předběžné otázky.

44. Kromě toho se Komise domnívá, že šestá směrnice se na základě čl. 21 odst. 1 ve spojení s čl. 2 odst. 1 této směrnice použije pouze v případě převodu „veškerého obchodního jmění“ rozdělované společnosti na novou společnost při rozdělení. Z předkládacího rozhodnutí přitom vyplývá, že na společnost I.G.I. byla převedena pouze část obchodního majetku společnosti Costruzioni Ing. Iandolo.

45. Stejně tak, pokud se jedná o počet nástupnických společností, definují čl. 2 odst. 1 a čl. 21 odst. 1 šesté směrnice rozdělení jako operaci, kterou rozdělovaná společnost převádí svůj obchodní majetek na několik společností. Jak přitom uvádí předkládající soud, obchodní majetek rozdělované společnosti byl v projednávaném případě převeden pouze na jednu společnost.

46. Z toho vyplývá, že není třeba odpovídat na projednávané předběžné otázky týkající se výkladu šesté směrnice, jelikož tato směrnice se na spor v původním řízení nepoužije.

11 – Viz zejména rozsudky ze dne 21. dubna 1988, Pardini (338/85, EU:C:1988:194, bod 8); ze dne 26. října 2017, Argenta Spaarbank (C-39/16, EU:C:2017:813, bod 37), jakož i, v nedávné době, ze dne 4. října 2018, Kantarev (C-571/16, EU:C:2018:807, bod 42). Stejně tak je věcí pouze vnitrostátního soudu, aby vzal zpět svou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, pokud se domnívá, že podobné rozhodnutí již není nezbytné proto, aby mohl rozhodnout spor v původním řízení [viz rozsudek ze dne 17. května 2001, TNT Traco (C-340/99, EU:C:2001:281, bod 34)].

12 – Viz, v nedávné době, rozsudky ze dne 16. května 2019, Plessers (C-509/17, EU:C:2019:424, bod 27); ze dne 23. května 2019, Fülla (C-52/18, EU:C:2019:447, bod 25), jakož i ze dne 5. června 2019, GT (C-38/17, EU:C:2019:461, bod 23).

47. Z judikatury Soudního dvora však vyplývá, že Soudní dvůr má pravomoc na základě článku 267 SFEU vykládat právo Unie, v případě, že dotčená situace není upravena přímo právem Unie, pokud se vnitrostátní zákonodárce, při provedení ustanovení směrnice do vnitrostátního práva, rozhodl použít stejné zacházení na čistě vnitřní situace a na situace, které jsou upravené směrnicí, tedy uvedl své vnitrostátní právní předpisy s právem Unie do souladu [13]. Pokud totiž vnitrostátní právní předpisy přizpůsobí řešení situací, které nespadají do rozsahu působnosti unijního práva, řešením upraveným unijním právem, existuje jasný unijní zájem na tom, aby se za účelem vyloučení rizika budoucích rozdílných výkladů dostalo ustanovením nebo pojmům převzatým z unijního práva jednotného výkladu, a to bez ohledu na podmínky, za kterých se mají uplatnit [14].

48. Z předkládacího rozhodnutí přitom vyplývá, že články 2503 a 2504c, čl. 2506b poslední pododstavec a čl. 2506c poslední pododstavec italského občanského zákoníku provádějí do vnitrostátního práva šestou směrnici podle ustanovení decreto legislativo n. 22 – Attuazione delle direttive n. 78/855/CEE e n. 82/891/CEE in materia di fusioni e scissioni societarie, ai sensi dell'art. 2, comma 1, della legge 26 marzo 1990, n. 69 (legislativní nařízení č. 22, kterým se provádí směrnice 78/855/EHS a 82/891/EHS o fúzích a rozděleních v souladu s čl. 2 odst. 1 zákona č. 69 ze dne 26. března 1990) ze dne 16. ledna 1991 [15], jak ostatně uvádí Komise. Komise kromě toho zdůrazňuje, že toto legislativní nařízení výslovně stanoví rozšíření režimu šesté směrnice mimo samotných akciových společností na všechny druhy společností.

49. Předkládající soud mimoto upřesňuje, že podle článku 2506 občanského zákoníku může být rozdělení úplné, pokud společnost, která je rozdělena, přidělí veškerý svůj obchodní majetek několika společnostem, nebo částečné, pokud rozdělovaná společnost převede část svého majetku pouze na nově založenou společnost. Ustanovení článků 2503 a 2504c, čl. 2506b posledního pododstavce a čl. 2506c posledního pododstavce občanského zákoníku, které představují ustanovení provádějící šestou směrnici, jsou tedy v italském právu rovněž použitelná na rozdělení, v jejichž rámci je převáděna pouze část majetku rozdělované společnosti na jedinou společnost.

50. Navíc se toto řešení jeví jako logické, neboť umožňuje sjednocení režimu rozdělení uvnitř jednoho členského státu na všechny druhy společností a na rozdělení jakékoliv povahy [16].

51. Podle mého názoru z toho vyplývá, že italský zákonodárce měl v úmyslu sladit vnitrostátní právní předpisy týkající se rozdělení jiných společností než akciových společností s režimem stanoveným šestou směrnicí bez ohledu na to, zda se jedná o úplné nebo částečné rozdělení, takže Soudní dvůr má pravomoc odpovědět na položené otázky.

52. Tento závěr není zpochybněn výkladem článku 25 šesté směrnice navrženým Komisí v jejím písemném vyjádření. Toto ustanovení připouští, že členské státy mohou stanovit použití této směrnice pro případy, kdy rozdělovaná společnost nezanikne v důsledku rozdělení, ale z právního hlediska je zachována. Podle Komise to neznamená, že by členský stát mohl odhlédnout od podmínky týkající se převodu celého majetku. Možnost poskytnutá členským státům rozšířit působnost šesté směrnice je tak

13 – Viz rozsudek ze dne 17. července 1997, Leur-Bloem (C-28/95, EU:C:1997:369, bod 34).

14 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. prosince 2011, Cicala (C-482/10, EU:C:2011:868); ze dne 18. října 2012, Nolan (C-583/10, EU:C:2012:638, bod 45), jakož i ze dne 15. listopadu 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, bod 53).

15 – GURI č. 19, ze dne 23. ledna 1991.

16 – Podle některých autorů toto řešení umožňuje zabránit „existenci dvourychlostního korporátního práva", viz, Guyon, Y., „La coordination communautaire du droit français des sociétés", *RTD Eur*, 1990, s. 241. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že taková volba byla provedena při provedení šesté směrnice dalšími členskými státy. Viz například, pokud jde o Francii, zákon č. 88/17 ze dne 5. ledna 1988 o fúzích a rozdělování obchodních společností, kterým se mění zákon č. 66/537 ze dne 24. července 1966 o obchodních společnostech (JORF ze dne 6. ledna 1988, s. 227); pokud jde o Německo, Gesetz über die Spaltung der von der Treuhandanstalt verwalteten Unternehmen (SpTrVG) (zákon o štěpení podniků ovládaných fondem národního majetku) ze dne 5. dubna 1991 (BGBl. 1991 I s. 854); pokud jde o Španělsko, Ley 19/89 de reforma parcial y adaptación de la legislación mercantil a las Directivas de la Comunidad Económica Europea (CEE) en materia de Sociedades [zákon 19/89 o částečné reformě a úpravě obchodních právních předpisů ve vztahu ke směrnicím Evropského hospodářského společenství (EHS) v oblasti společností] ze dne 25. července 1989 (BOE č. 178, ze dne 27. července 1989, s. 24085), a, pokud jde o Polsko, kodeks spółek handlowych (zákon o obchodních společnostech) ze dne 15. září 2000 (Dz. U. z roku 2000, č. 94, položka 1037), zejména článek 529 tohoto zákona.

omezena: rozdělení se může uskutečnit bez zániku rozdělované společnosti, pokud rozdělovaná společnost převede na společnosti účastnící se rozdělení svůj veškerý majetek. Členské státy nemohou použít režim této směrnice na operace rozdělení, které nemají za následek převod veškerého obchodního jmění rozdělované společnosti.

53. Takové uvažování nepovažuji za přesvědčivé. Článek 25 šesté směrnice musí být podle mého názoru vykládán doslovně. Podle tohoto článku, pokud se vnitrostátní zákonodárce rozhodne rozšířit pojem „rozdělení“ na případy, kdy je rozdělovaná společnost zachována, je třeba tyto operace podřídit ustanovením uvedené směrnice. Článek 25 šesté směrnice však neznamená, že by vnitrostátní zákonodárce nemohl odkázat na uvedená ustanovení proto, aby upravil situace mimo působnost uvedené směrnice.

54. Kromě toho a ještě významněji, sladění operací rozdělení *ve vnitrostátním právu*, které nezahrnují převod veškerého obchodního jmění rozdělované společnosti, s režimem šesté směrnice spadá výlučně do pravomoci vnitrostátního zákonodárce. Členské státy mohou použít, pokud jde o oblasti mimo působnost unijního práva, řešení, která byla přijata v unijním právu. Tato svoboda odkazovat na řešení unijního práva v situacích mimo rozsah jeho působnosti nemůže být omezena, pokud takový odkaz nemůže narušit dosažení cílů sledovaných šestou směrnicí.

55. Převzetí řešení stanovených šestou směrnicí do vnitrostátního práva v situacích, které nespadají do její působnosti, přitom nemůže podle mého názoru ohrozit dosažení cílů sledovaných unijním normotvůrcem touto směrnicí.

56. Domnívám se tedy, že je třeba považovat předběžné otázky za přípustné.

B. K předběžným otázkám

1. K první předběžné otázce

57. Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda článek 12 šesté směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby věřitelé rozdělované společnosti, jejichž pohledávky vznikly před rozdělením, podali takovou odpůrčí žalobu, jako je žaloba dotčená v původním řízení, po uskutečnění rozdělení, i když tito věřitelé nevyužili prostředek ochrany stanovený ve vnitrostátním právu na základě tohoto ustanovení.

58. Článek 12 odst. 1 šesté směrnice ukládá členským státům povinnost, aby stanovily přiměřený systém ochrany zájmů věřitelů společností účastnících se rozdělení, jejichž pohledávky vznikly před zveřejněním projektu rozdělení a které se v okamžiku tohoto zveřejnění ještě nestaly splatnými. Za tímto účelem musí členské státy *alespoň* stanovit, že tito věřitelé mají právo na přiměřené záruky, jestliže to vyžaduje finanční situace rozdělované společnosti a společností účastnících se rozdělení. Alternativně mohou členské státy rozhodnout, že zavedou režim společné a nerozdílné odpovědnosti mezi společnostmi účastnícími se rozdělení za závazky rozdělované společnosti. Článek 12 odst. 7 šesté směrnice stanoví, že členské státy mají nicméně možnost spojit přiměřený systém ochrany věřitelů uvedený v odstavci 1 s režimem společné a nerozdílné odpovědnosti mezi společnostmi účastnícími se rozdělení. V tomto případě je společná a nerozdílná odpovědnost společností účastnících se rozdělení omezena na výši čistého jmění, které přešlo na každou z těchto společností.

59. Tato ustanovení vyžadují z mé strany tři poznámky. Nejprve, požadavek článku 12 šesté směrnice na stanovení systému ochrany zájmů věřitelů je minimálním požadavkem. Slovní spojení „alespoň“ totiž značí, že členské státy musí dodržovat určitou minimální hranici ochrany zájmů věřitelů tím, že jim poskytnou záruky v uvedené situaci, aniž by však byly omezeny na toto ochranné opatření. Článek 12 šesté směrnice nestanoví taxativní výčet prostředků, které mohou být zavedeny za účelem ochrany

zájmů věřitelů [17].

60. Dále šestá směrnice členským státům ukládá, aby zavedly takový přiměřený systém ochrany zájmů věřitelů pouze u pohledávek, které vznikly před zveřejněním projektu rozdělení a které se v okamžiku tohoto zveřejnění ještě nestaly splatnými. Naproti tomu, pokud jde o pohledávky vzniklé před zveřejněním projektu rozdělení a již splatné v okamžiku tohoto zveřejnění, nestanoví tato směrnice zvláštní prostředky ochrany zájmů věřitelů. I v tomto případě z toho vyplývá, že pokud jsou členské státy povinny zavést prostředky ochrany, pokud jde o určitý druh pohledávek, mohou vnitrostátní zákonodárci ve vnitrostátním právu stanovit ochranná opatření, pokud jde o jiné druhy pohledávek, které nespadají do působnosti ustanovení šesté směrnice.

61. Konečně z článku 12 šesté směrnice výslovně vyplývá, že zavedení systému společné a nerozdílné odpovědnosti společností účastnících se rozdělení nevylučuje další opatření na ochranu zájmů věřitelů. Souběh různých prostředků ochrany umožňuje pouze omezit společnou a nerozdílnou odpovědnost mezi společnostmi účastnícími se rozdělení na výši jejich čistého jmění. Zavedení režimu společné a nerozdílné odpovědnosti mezi společnostmi účastnícími se rozdělení nemůže bránit zavedení dalších opatření na ochranu věřitelů.

62. Z toho vyplývá, že na rozdíl od toho, co tvrdí společnosti I.G.I. a Costruzioni Ing. Iandolo, článek 12 šesté směrnice nestanoví „uzavřený systém ochrany“, nad jehož rámec by členské státy již nemohly zavést dodatečná opatření na ochranu zájmů věřitelů. Toto ustanovení v zásadě nebrání členským státům, aby zachovaly nebo přijaly opatření, jejichž cílem je rovněž ochrana věřitelů společností účastnících se rozdělení.

63. Stejně tak na rozdíl od toho, co navrhuje předkládající soud, žádné ustanovení článku 12 šesté směrnice nepodmiňuje zavedení těchto dodatečných opatření na ochranu zájmů věřitelů předchozím využitím prostředků stanovených touto směrnicí. Domnívám se tedy, že členské státy mají možnost zavést mechanismy na ochranu zájmů věřitelů nad rámec opatření výslovně stanovených šestou směrnicí.

64. Taková odpůrčí žaloba, jako je žaloba dotčená v původním řízení, se přitom odlišuje od prostředků stanovených šestou směrnicí. Není prováděcím opatřením a lze ji podat pouze v omezeném počtu situací [18]. Nic to však nemění na tom, že taková odpůrčí žaloba, jako je žaloba stanovená italským občanským zákoníkem, je opatřením, jehož cílem je ochrana práv věřitelů, pokud akt dlužníka může poškodit jejich zájmy. Umožňuje tedy širší ochranu zájmů věřitelů rozdělované společnosti. Domnívám se, že taková odpůrčí žaloba, jako je žaloba v původním řízení, je dodatečným opatřením na ochranu zájmů věřitelů, kterému nebrání článek 12 šesté směrnice [19].

17 – Aniž by však ponechával úplnou volnost členským státům při zavádění prostředků sledujících tentýž účel, jak upřesním v bodech 67 až 69 tohoto stanoviska.

18 – Vzhledem k tomu, že zejména předpokládá, že rozdělení bylo provedeno dlužníkem podvodně a způsobilo věřiteli újmu.

19 – V tomto ohledu je irelevantní, zda se odpůrčí žaloba týká pohledávek vzniklých před rozdělením, které se již staly splatnými, či nikoli. V obou případech článek 12 šesté směrnice podle mého názoru umožňuje zavedení opatření na ochranu zájmů věřitelů.

65. Jsem tedy toho názoru, že článek 12 šesté směrnice v zásadě nebrání tomu, aby věřitelé rozdělované společnosti, jejichž pohledávky vznikly před rozdělením, podali takovou odpůrčí žalobu, jako je žaloba dotčená v původním řízení, po uskutečnění rozdělení, i když tito věřitelé nevyužili prostředek ochrany stanovený ve vnitrostátním právu na základě tohoto ustanovení [20].

66. Na tomto místě však musím upřesnit můj výklad článku 12 šesté směrnice.

67. Domnívám se, že i když členské státy mohou přijmout nebo zachovat jiná opatření na ochranu věřitelů než jsou opatření stanovená šestou směrnicí, nesmí tato opatření nicméně ohrozit výsledky stanovené touto směrnicí, a porušit tak její užitečný účinek.

68. V tomto ohledu připomínám, že, jak správně zdůraznila Komise na jednání, podle článku 12 šesté směrnice, ve spojení s osmým bodem odůvodnění této směrnice, je jedním z cílů této směrnice zajistit, aby byli chráněni všichni věřitelé společností účastnících se rozdělení proto, aby jim rozdělení nezpůsobilo újmu. Článek 12 šesté směrnice, který se týká ochrany věřitelů společností účastnících se rozdělení, tak podle mého názoru vychází ze zásady rovnosti mezi uvedenými věřiteli. Mimoto z jedenáctého bodu odůvodnění této směrnice vyplývá, že cílem této směrnice je rovněž zaručit právní jistotu operací rozdělení.

69. Jak přitom předestírá předkládající soud, nelze vyloučit, že podání odpůrčí žaloby určitými věřiteli rozdělované společnosti proti nástupnické společnosti může porušovat ochranu zájmů jiných věřitelů, na něž se však rovněž vztahuje ochrana stanovená v článku 12 šesté směrnice a kteří se spoléhali na účinky rozdělení. Stejně tak nelze vyloučit, že podání odpůrčí žaloby může mít vliv na právní jistotu vztahů mezi třetími osobami a společnostmi účastnícími se rozdělení. Pokud tomu tak je, což přísluší přezkoumat předkládajícímu soudu, může podání odpůrčí žaloby ohrozit dosažení cílů šesté směrnice.

70. Domnívám se tak, že článek 12 šesté směrnice v zásadě nebrání tomu, aby věřitelé rozdělované společnosti, jejichž pohledávky vznikly před rozdělením této společnosti, podali takovou odpůrčí žalobu, jako je žaloba dotčená v původním řízení, po uskutečnění rozdělení, i když tito věřitelé nevyužili prostředek ochrany stanovený ve vnitrostátním právu na základě tohoto ustanovení, pokud taková žaloba neporušuje ochranu ostatních věřitelů uvedených v tomto ustanovení, což přísluší přezkoumat předkládajícímu soudu.

2. K druhé předběžné otázce

71. Druhou předběžnou otázkou se předkládající soud táže na to, zda pojem „neplatnost“ ve smyslu článku 19 šesté směrnice musí být chápán tak, že zahrnuje rovněž takovou odpůrčí žalobu, jako je žaloba dotčená v původním řízení.

20 – Navíc je třeba dále zdůraznit, že podání odpůrčí žaloby věřiteli rozdělované společnosti je podle mého názoru v projednávané věci nezbytné k ochraně těchto věřitelů. Jak jsem již uvedl v bodě 51 tohoto stanoviska, italský zákonodárce hodlal podřídit režimu šesté směrnice částečná rozdělení, při kterých dochází k převodu části majetku rozdělované společnosti na jedinou společnost. Režim společné a nerozdílné odpovědnosti stanovený touto směrnicí na ochranu zájmů věřitelů je přitom režimem společné a nerozdílné odpovědnosti *mezi společnostmi účastnícími se rozdělení*, zatímco na základě ustanovení uvedené směrnice neexistuje povinnost, aby členské státy stanovily společnou a nerozdílnou odpovědnost mezi rozdělovanou společnosti na jedné straně a nástupnickou společností na straně druhé. Jinými slovy, pokud dochází k částečnému rozdělení ve prospěch jediné nástupnické společnosti, tak jako je tomu ve věci v původním řízení, jeden z prostředků ochrany zájmů věřitelů stanovených šestou směrnicí je neúčinný. Domnívám se, že odpůrčí žaloba může být v tomto konkrétním případě považována za prostředek, který má zhojit neúčinnost režimu společné a nerozdílné odpovědnosti mezi nástupnickými společnostmi stanoveného šestou směrnicí. Pokud jde o podobný případ ve francouzském právu, viz Lecourt, B., „De l'utilité de l'action paulienne en droit des sociétés“, *Aspects actuels du droit des affaires, Mélanges en l'honneur de Yves Guyon*, Dalloz, Paříž, 2003. V tomto ohledu upřesňuji, že z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že italské soudy podle všeho připouštějí rozšíření režimu společné a nerozdílné odpovědnosti v italském právu mezi rozdělovanou společností a nástupnickou společností.

72. Bez dalšího je třeba zdůraznit, že pojem „neplatnost“ není v šesté směrnici nijak vymezen. Podle ustálené judikatury Soudního dvora je třeba význam a dosah výrazů, které unijní právo nijak nedefinuje, určit v souladu s jejich obvyklým smyslem v běžném jazyce, s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém jsou použity, a cílům, které sleduje právní úprava, jejíž součástí jsou [21].

73. Pojem „neplatnost“ se ve svém obvyklém smyslu týká zrušení aktu, který nesplňuje podmínky požadované pro jeho vznik, které vede k zániku tohoto aktu a má účinky vůči všem. Toto vymezení je potvrzeno s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém se pojem „neplatnost“ používá, a k cílům sledovaným šestou směrnicí obecně a článkem 19 této směrnice konkrétně.

74. Nejprve článek 19 šesté směrnice stanoví omezující podmínky, které musí splňovat režim neplatnosti operace rozdělení. Zejména kromě zkrácené lhůty pro podání žaloby na neplatnost čl. 19 odst. 1 písm. b) této směrnice stanoví, že neplatnost rozdělení, které je účinné, může být prohlášena pouze z taxativně stanovených důvodů. Tyto důvody se vztahují výlučně k nedodržení takových podmínek nezbytných pro vznik rozdělení, jako je existence předběžné soudní nebo správní kontroly zákonnosti, úřední zápis, nebo platnost rozhodnutí valné hromady týkající se projektu rozdělení. Neplatnost rozdělení ve smyslu článku 19 šesté směrnice je tedy sankcí za porušení podmínek týkajících se vzniku rozdělení.

75. Dále, článek 19 šesté směrnice, který omezuje podmínky podání žaloby na neplatnost rozdělení, má za cíl zajistit právní jistotu ve vztazích jak mezi společnostmi účastnícími se rozdělení, tak i mezi těmito společnostmi a třetími osobami, jakož i mezi akcionáři, jak vyplývá z jedenáctého bodu odůvodnění této směrnice. Z toho lze vyvodit, že neplatnost rozdělení ve smyslu článku 19 šesté směrnice má účinky vůči všem.

76. Konečně čl. 19 odst. 1 písm. d) šesté směrnice rovněž stanoví, že pokud je to možné, je třeba zjednat nápravu nedostatku, pro který by rozdělení mohlo být prohlášeno za neplatné. Z cíle článku 19 této směrnice i ze systému stanoveného tímto článkem vyplývá, že cílem tohoto ustanovení je především zabránit zániku rozdělení, které se stalo účinným.

77. Dodávám, že tento výklad pojmu „neplatnost“ ve smyslu článku 19 šesté směrnice jako sankce za akt, jehož podmínky vzniku nejsou dodrženy, která vede k jeho zániku a má účinky vůči všem, je kromě toho potvrzen výkladem jiných předpisů unijního práva, které používají pojem „neplatnost“, a konkrétněji první směrnice, která se týká neplatnosti společností. Článek 11 odst. 2 první směrnice tak stanoví, že „kromě [uvedených] případů neplatnosti nepodléhá společnost žádnému důvodu neexistence, absolutní neplatnosti, relativní neplatnosti nebo prohlášení ze neplatnou“. Pojem „neplatnost“ ve smyslu čl. 11 druhého pododstavce první směrnice se tedy vztahuje na neexistenci, absolutní neplatnost, relativní neplatnost nebo na prohlášení za neplatnou, přičemž všechny tyto pojmy odkazují na žaloby, které vedou k zániku aktu, tedy k jeho zrušení.

78. Podle mého názoru však žaloba na neplatnost ve smyslu článku 19 šesté směrnice, tak jak je definována, a taková odpůrčí žaloba, jako je žaloba dotčená v původním řízení, nemají ani stejný předmět, ani stejné účinky.

79. Předkládající soud ve svém předkládacím rozhodnutí jednak upřesňuje, že článek 2901 občanského zákoníku stanoví, že věřitel může navrhnout, aby vůči němu byly prohlášeny za neúčinné akty dispozice s majetkem, kterými mu dlužník způsobuje *újmu*. Tak, zatímco žaloba na neplatnost směřuje k uložení sankce za nedodržení podmínek vzniku aktu rozdělení, je předmětem takové odpůrčí žaloby, jako je žaloba ve věci v původním řízení, pouze ochrana věřitelů, na jejichž právech byla rozdělením

21 – Viz zejména rozsudky ze dne 12. října 2017, X (C-661/15, EU:C:2017:753, bod 27) a ze dne 20. září 2018, 2M-Locatel (C-555/17, EU:C:2018:746, bod 36).

způsobena újma. Kromě toho, zatímco žaloba na neplatnost způsobuje zánik rozdělení a má účinky vůči všem, taková odpůrčí žaloba, jako je žaloba ve věci v původním řízení, má za následek pouze neúčinnost aktu rozdělení vůči věřiteli, neboť tento akt postrádá účinky *vůči věřiteli*, který podal žalobu.

80. Domnívám se tudíž, že žalobu na neplatnost ve smyslu článku 19 šesté směrnice a takovou odpůrčí žalobu, jako je žaloba dotčená v původním řízení, nelze zaměňovat.

81. V tomto ohledu dodávám, že čl. 7 odst. 2 písm. m) nařízení (EU) 2015/848 [22] stanoví, že právo státu, který řízení zahájil, určuje zejména pravidla týkající se neplatnosti, odporovatelnosti nebo neúčinnosti právních jednání poškozujících společný zájem věřitelů. V tomto případě jsou neplatnost a neúčinnost aktu postaveny na roveň. Z toho vyvozuji, že pokud unijní normotvůrce hodlá podřídit týmž pravidlům neplatnost a neúčinnost právního aktu, zdůrazňuje to výslovně. Tak tomu není v případě článku 19 šesté směrnice.

82. Navíc rovněž poukazuji na to, že postavení odpůrčí žaloby na roveň se žalobou na neplatnost ve smyslu článku 19 šesté směrnice by mělo za následek neúčinnost podání odpůrčí žaloby. Jelikož cílem odpůrčí žaloby není sankce za nedodržení podmínek vzniku aktu rozdělení, nemůže nikdy spadat pod případy neplatnosti uvedené v čl. 19 odst. 1 písm. b) šesté směrnice. Z toho by vyplývalo, že podle čl. 19 odst. 1 písm. b) této směrnice již není možné podat odpůrčí žalobu, postavenou na roveň se žalobou na neplatnost, jakmile rozdělení nabylo účinnosti. Odpůrčí žaloba, která předpokládá akt dispozice s majetkem, přitom nutně následuje po nabytí účinnosti rozdělení. Tento nástroj by byl tudíž neutralizován [23].

83. Mimoto jelikož podání odpůrčí žaloby předpokládá platný akt dispozice s majetkem, bylo by paradoxní považovat tuto žalobu za odpovídající žalobě na neplatnost, jejímž cílem je právě sankcionovat neplatnost takového aktu.

84. Taková odpůrčí žaloba, jako je žaloba v původním řízení, tak nemůže být kladena na roveň žalobě na neplatnost ve smyslu článku 19 šesté směrnice.

85. Domnívám se tudíž, že článek 19 šesté směrnice musí být vykládán tak, že nebrání podání takové odpůrčí žaloby, jako je žaloba v původním řízení, pokud bylo rozdělení uskutečněno, věřiteli rozdělované společnosti, jejichž pohledávky vznikly před rozdělením této společnosti, jelikož odpůrčí žalobu nelze postavit na roveň žalobě na neplatnost ve smyslu této směrnice.

V. Závěry

86. S přihlédnutím k předcházejícím úvahám navrhuji Soudnímu dvoru, aby odpověděl na předběžné otázky předložené Corte d'Appello di Napoli (odvolací soud v Neapoli, Itálie) následovně:

„1) Článek 12 šesté směrnice Rady 82/891/EHS ze dne 17. prosince 1982, založené na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o rozdělení akciových společností, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/63/ES ze dne 13. listopadu 2007, ve spojení s články 21 a 22 této směrnice, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby věřitelé rozdělované společnosti, jejichž pohledávky vznikly před rozdělením této společnosti, podali takovou odpůrčí žalobu, jako je žaloba dotčená v původním řízení, pokud bylo rozdělení uskutečněno, aniž uvedení věřitelé využili prostředek

22 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení (Úř. věst. 2015, L 141, s. 19).

23 – Takové řešení nelze připustit, zejména vzhledem k tomu, že odpůrčí žaloba může hrát zmírňující úlohu v případě, že některé nástroje ochrany věřitelů stanovené unijním právem, jako je mechanismus společné a nerozdílné odpovědnosti nástupnických společností rozdělení, již nejsou účinné.

ochrany stanovený ve vnitrostátním právu provedením šesté směrnice 82/891, ve znění směrnice 2007/63, proto, aby vůči nim bylo rozdělení prohlášeno za neúčinné, pokud taková žaloba neporušuje ochranu ostatních věřitelů uvedených v tomto ustanovení.

2) Článek 19 šesté směrnice 82/891, ve znění směrnice 2007/63, ve spojení s články 21 a 22 této směrnice, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání podání takové odpůrčí žaloby, jako je žaloba v původním řízení, pokud bylo rozdělení uskutečněno, věřiteli rozdělované společnosti, jejichž pohledávky vznikly před rozdělením této společnosti, jelikož odpůrčí žalobu nelze postavit na roveň žalobě na neplatnost ve smyslu uvedené směrnice.“